

Μελέτη

Πάνος Λαζαράτος

Η Δικαιοδοσία των Διοικητικών Δικαστηρίων κατά τον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας.

Η δικαιοδοσία των διοικητικών δικαστηρίων κατά τον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας.

Πάνος Λαζαράτος
Επίκουρος Καθηγητής
Παν/μίου Αθηνών

Άρθρο 1
(Ακολουθεί το άρθρο 1)

1. Τούτο δεν αποκλείει βέβαια το να παραμένουν σε ισχύ και διατάξεις άλλων νόμων εκτός του Κώδικα υπό την αυτονόητη προϋπόθεση ότι δεν έρχονται σε αντίθεση με αυτόν κατ' άρθρο 285§1 ΚΔΔ.
  2. Αντίθετα ο Οργανισμός των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων διέπεται από τις διατάξεις του ν. 1756/1988.
  3. Αρνητικά θα πρέπει να αξιολογηθεί το γεγονός ότι δεν καταβλήθηκε προσπάθεια να τυποποιηθεί κριτήριο διακρίσεως μεταξύ διαφόρων ουσίας και διαφόρων ακυρώσεως. Τα γνωστά τρία κριτήρια που αναφέρονται από την θεωρία δεν βοηθούν διόλου στο να αναγνωρίσει κανείς αν μια διοικητική διαφορά θα πρέπει να χαρακτηριστεί ως διαφορά ουσίας ή ως διαφορά ακυρώσεως. Τόσο η εξουσία του δικαστηρίου ουσίας να διερευνά την "ουσία" της υποθέσεως εκτιμώντας και αξιολογώντας πραγματικά περιστατικά, όσο και η εξουσία του τελευταίου, όχι μόνο να ακυρώνει αλλά και να τροποποιεί τις προσβαλλόμενες διοικητικές πράξεις κατ' άρθρο 790 παρ. 1 ΚΔΔ δηλώνουν μια δυνατότητα η οποία διαπιστώνεται, όταν προηγουμένως έχει διακριβωθεί ότι η διαφορά είναι ουσίας και όχι ακυρώσεως. Όσο για το γνωστό κριτήριο ότι, στην άσκηση προσφυγής ουσίας νομιμοποιούνται μόνο όσοι προσβάλλονται σε δικαίωμα και όχι σε απλό έννομο συμφέρον τους, ενώ για την άσκηση αιτήσεως ακυρώσεως απαιτείται η προσβολή μόνο άμεσου προσωπικού και ενεστώτος εννόμου συμφέροντος, λεκτέα τα ακόλουθα. Το κριτήριο τούτο είναι επίσης ελάχιστο χρήσιμο, για τους ακόλουθους λόγους: α) Είναι αμφίβολο, αν ίσχυε καν γενικά και αδιαφοροποίητα, πριν από την θέση σε ισχύ του ΚΔΔ. Αλλά και αν ίσχυε, ουδέποτε χρησίμευσε ως κριτήριο διακρίσεως μεταξύ διαφόρων ουσίας και ακυρώσεως. Προσδιόριζε απλώς το συνήθως συμβαίνον επί διαφοράς η οποία είχε ήδη χαρακτηριστεί ως ουσίας ή ακυρώσεως. β) Το κριτήριο, αν ποτέ ίσχυε, φαίνεται να καταργείται μέσω του άρθρου 64§1(α) ΚΔΔ, σύμφωνα με το οποίο "προσφυγή" μπορεί να ασκήσει εκείνος ο οποίος έχει άμεσο, προσωπικό και ενεστώτος έννομο συμφέρον. γ) Η τροποποίηση του άρθρου 7§1 ν. 702/77 και του άρθρου 1§2 (θ) από το άρθρο 29 ν. 2721/99 καθιστά εντελώς αμφίβολη οποιαδήποτε γενίκευση από επιμέρους ρυθμίσεις στο πεδίο αυτό. Έτσι πλέον κατ' άρθρο 7§1 περ. ε) ν. 702/77 (και 1§1 περ. ε π. δ. 341/78)" στην δικαιοδοσία των διοικητικών δικαστηρίων υπάγονται εκδικαζόμενες ως διοικητικές διαφορές ουσίας και οι διαφορές που ανακύπτουν μεταξύ της Διοίκησης και τρίτων προσώπων, τα οποία βλάπτονται από πράξη ή παράλειψη που αφορά αναγνώριση ή χορήγηση δικαιώματος, ευεργετήματος, ή οποιαδήποτε άλλης παροχής, κατ' εφαρμογή της νομοθεσίας αυτής." Επίσης σύμφωνα με το νέο 1§2 θ' ν. 1406/83 στα τδδ υπάγονται ως διαφορές ουσίας και οι διαφορές που αφορούν " τις κάθε είδους αποδοχές (δεδουλευμένες ή μη) προσωπικού γενικών του Δημοσίου των ΟΤΑ πρώτης και δεύτερης βαθμίδας και των ΝΠΔΔ, οι οποίες ρυθμίζονται από διατάξεις κανονιστικού περιεχομένου". Αλλά και το κριτήριο διακρίσεως που θεμελιώνεται στην διαφοροποίηση μεταξύ πράξεων δέσμιας αρμοδιότητας και πράξεων διακριτικής ευχέρειας⁴ είναι βέβαιο ότι δεν υιοθετήθηκε από τον ΚΔΔ, όπως πιστοποιείται από το άρθρο 79§3ΚΔΔ το οποίο αναφέρει ως ειδικό λόγο ακυρώσεως το γεγονός ότι η διοίκηση δεν άσκησε την διακριτική της ευχέρεια.
  4. Έτσι ως διαφορές ουσίας θα πρέπει να χαρακτηριστούν όσες και μόνον όσες τυποποιούνται έτσι σε ειδική νομοθετική ρύθμιση. Έτσι ο ΚΔΔ συμπληρώνεται με περισσότερες από 60 ειδικές ρυθμίσεις χαρακτηρίζουσες συγκεκριμένες κατηγορίες διαφόρων ως διαφορές ουσίας. Τις διαφορές αυτές παραθέτω στην συνέχεια αντιγράφοντας τον σχετικό κατάλογο- συμπληρωμένο μόνο στο τέλος- που κατάρτισε ο Γεώργιος Σκουλούδης (Εφέτης Δ. Δικαστηρίων) και δημοσίευσε στην ΕΔΚΑ 1998,619-620 .
1. Ν. 396/76, άρθρο 13 παρ. 2: Οινολογικές κατεργασίες, εμπορία οίνων.
  2. Ν. 468/76, άρθρο 40: Κυρώσεις για την αναζήτηση, έρευνα και εκμετάλλευση υδρογονανθράκων.
  3. Ν. 505/76, Δημοτική και Κοινοτική φορολογία.
  4. Ν. 702/77, άρθρο 1: Ακυρωτικές διαφορές. Άρθρο 7: Ασφαλιστικές διαφορές.
  5. Ν. 703/77, άρθρα 14-18: Προστασία Ελεύθερου Ανταγωνισμού.
  6. Ν. 720/77, άρθρο 2 παρ. 6: Καταλογισμός Εισφορών για κατασκευές σε περιοχές εκτός σχεδίου πόλεως.
  7. Ν. 743/77, άρθρο 14 παρ. 10: Προστασία θαλάσσιου περιβάλλοντος. Βλ. ακόμη Ν. 855/78 άρθρα τέταρτο, πέμπτο και έκτο, Ν. 1147/81 άρθρο ένατο, Ν. 1269/82 άρθρο 9, Ν. 1634/86 άρθρο τρίτο και Ν. 1636/86 άρθρο πέμπτο.
  8. Ν. 947/79, άρθρο 21 παρ. 7 και Π.Δ. 59/80 και 5/86: Εισφορά Οικιστικών περιοχών, άρθρο 60

παρ.2 και Π.Δ. 251/81: Αυθαίρετες κατασκευές.
9. Ν. 960/79, άρθρο 5 παρ.5: Εισφορά χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων και άρθρο 3: Αλλαγή χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων.
10. Ν. 998/79, άρθρο 77 και Π.Δ. 1050/80: Προστασία δασών και δασικών εκτάσεων.
11. Ν. 1026/80, άρθρο 71: Πειθαρχικές ποινές κατά οδοντιάτρων.
12. Ν. 1065/80, άρθρο 119 και Π. Δ. 76/85 άρθρο 157: Αστική Ευθύνη δημοτικών και κοινοτικών αρχόντων. (Ήδη άρθρο 183 του Π.Δ. 410/95).
13. Ν. 1337/83, άρθρο 9 παρ. 5: Εισφορά σε χρήμα για ένταξη ακινήτου σε πολεοδομικό σχέδιο.
14. Ν. 1386/83, άρθρο 10: Αναγκαστική αύξηση κεφαλαίου των προβληματικών επιχειρήσεων.
15. Ν. 1406/83: Ολοκλήρωση της δικαιοδοσίας των τακτικών διοικ. δικαστηρίων.
16. Ν. 1414/83, άρθρο 12 παρ. 2: Ισότητα των φύλων στις εργασιακές σχέσεις.
17. Ν. 1418/83, άρθρο 13: Διοικητικές Συμβάσεις.
18. Ν. 1483/84, άρθρο 17 παρ. 3: Προστασία Εργαζομένων με οικογενειακές υποχρεώσεις.
19. Ν. 1540/85, άρθρο 4: Απόδοση περιουσιών σε πολιτικούς πρόσφυγες.
20. Ν. 1564/85, άρθρο 25 παρ. 9 και 10: Βλ. άρθρο 8 Ν. 2325/95: Παραγωγή και Εμπορία Πολλαπλασιαστικού υλικού φυτικών ειδών.
21. Ν. 1568/85, άρθρο 34 παρ.2 και Ν. 1767/88 άρθρο 19 παρ. 9: Υγιεινή και ασφάλεια εργαζομένων.
22. Ν. 1638/86, άρθρο πέμπτο παρ.3: Εισφορές προς αποζημίωση ζημιών ρύπανσης.
23. Ν. 1642/86, άρθρο 43: Φ.Π.Α.
24. Ν. 1644/86, άρθρο 18 παρ. 9 και 10: Αναδασμός.
25. Ν. 1650/86, άρθρο 30 και Ν. 1892/90 άρθρο 98 παρ. 12: Ρύπανση περιβάλλοντος.
26. Ν. 1700/86, άρθρο 4: Πρωτόκολλα διοικητικής αποβολής από εκκλησιαστικά κτήματα.
27. Ν. 1732/87: Αγορανομικά πρόστιμα.
28. Ν. 1734/87, άρθρο 5 παρ. 12: Βοσκότοποι και κτηνοτροφική αποκατάσταση.
29. Ν. 1739/87, άρθρο 17 παρ. 1: Υδατικοί πόροι.
30. Ν. 1740/87, άρθρα 2 παρ.5, 3 παρ. 3 και 4 παρ. 2: Αλιευτική νομοθεσία.
31. Ν. 1746/87, άρθρο 19 παρ. 1: Επιμελητήρια.
32. Π.Δ. 572/88, άρθρο 7: Προστασία εργαζομένων στις μεταβιβάσεις επιχειρήσεων.
33. Ν. 1788/88, άρθρο τέταρτο: Ωράριο λειτουργίας Καταστημάτων.
34. Αποφ. Υπουργ. Εθν. Οικ. ΠΕΧΩΔΕ και Βιομ. 18173/30.8.88: Ηλεκτροκίνητοι ανελκυστήρες.
35. Ν. 1811/88, άρθρο 10: Εκκλησιαστική περιουσία.
36. Ν. 1815/89, άρθρο 153: κώδικας αεροπορικού δικαίου. Βλ. και ΓΝΟΣ/ 38670/936/21.8.86 Απ. Διοικητή Υ.Π.Α.
37. Ν. 1836/89, άρθρο 33 παρ. 3: Βιβλίο απασχολούμενου προσωπικού, άρθρο 3: Υγιεινή και ασφάλεια εργαζομένων (βλ. άρθρο 20 παρ. 9 Ν. 1976/91).
38. Ν. 1866/89, άρθρο 6 : Διαφορές σχετικές με τηλεοπτικούς σταθμούς.
39. Π.Δ. 319/89, άρθρο 2: Οδικές μεταφορές, Κανονισμός Ε.Ο.Κ.
40. Ν. 1867/89. Βλ. και άρθρα 46 Ν. 2065/92, 33 Ν. 2214/94 και 22 παρ. 4-10 Ν. 2207/93: Προσωπική κράτηση για χρέη προς το Δημόσιο.
41. Ν. 1892/90, άρθρο 42 παρ. 7, όπως ισχύει μετά τα άρθρα 23 του Ν. 1957/91 και 8 του Ν. 2207/93: Ώρες λειτουργίας καταστημάτων.
42. Ν. 1892/90, άρθρο 114 και Ν. 2145/93 άρθρο 45: Απαγόρευση ανοικοδόμησης δασικών εκτάσεων.
43. Ν. 1934/91, άρθρο 7: Προστασία ελεύθερου ανταγωνισμού.
44. Ν. 1966/91, άρθρο 16: κυρώσεις για παραβάσεις ιδιοκτητών ή εκπροσώπων εργαστηρίων ελευθέρων σπουδών.
45. Ν. 1976/91, άρθρο 20 παρ. 7: Βιβλίο ημερησίων δελτίων σε οικοδομικά και τεχνικά έργα.
46. Π.Δ. 372/92: Εκλογές στα Επιμελητήρια. Βλ. ακόμη τα Π.Δ. 193 και 309/97.
47. Ν. 2040/92, άρθρο 9: Διαφορές σχετικές με την αλιεία.
48. Ν. 2130/93, άρθρο 18: Κατεδάφιση και αφαίρεση διαφημιστικών πλασιών.
49. Ν. 2218/94, άρθρο 11, παρ. 6-16: Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, εκδίκαση κύρους εκλογών.
50. Ν. 2218/94, άρθρο 19 και Π.Δ. 30/96 άρθρο 71: Αστική Ευθύνη μελών νομαρχιακών συμβουλίων.
51. Ν. 2244/94, άρθρο 24: Ασφάλεια και Υγιεινή Εργαζομένων.
52. Π.Δ. 156/94, άρθρο 7: Ενημέρωση εργαζομένων για όρους σύμβασης εργασίας.
53. Ν. 2239/94, άρθρο 13: Σήματα.
54. Ν. 2242/94, άρθρο 3: Παραβάσεις της νομοθεσίας «περί αιγιαλού και παραλίας».
55. Ν. 2244/94, άρθρο 4: Εγκατάσταση και λειτουργία σταθμών ηλεκτροπαραγωγής χωρίς άδεια.
56. Ν. 2289/95, άρθρο 10 παρ. 12-13: Αναζήτηση, έρευνα και εκμετάλλευση υδρογονανθράκων.
57. Ν. 2318/95, άρθρο 127 παρ. 3: Εκλογές δικαστικών επιμελητών.
58. Π.Δ. 410/95, άρθρο 183: Αστική Ευθύνη Δημοτικών και Κοινοτικών αρχόντων.
59. Ν. 2523/97, άρθρο 13 παρ. 9: Αναστολή λειτουργίας καταστήματος γραφείου κ.λπ. για παρεμπόδιση φορολογικού ελέγχου, μεταφορά αγαθών χωρίς ή με ανακριβή στοιχεία του Κ.Φ.Σ.
60. Ν. 2523/97, άρθρο 22 παρ. 3: Αναστολή λειτουργίας καταστήματος γραφείου κ.λπ. για χρέη προς το Δημόσιο.
61. Ν. 2721/99, άρθρο 29 παρ. 4: Ανάκληση αδειών ιδρύσεως καταστημάτων- Άδειες ιδρύσεως οχημάτων- Όροι εκμεταλλεύσεως αυτοκινήτων Δ.Χ.- Πειθαρχικές ποινές σε μέλη επαγγελματικών ενώσεων.

Άρθρο 2

(Ακολουθεί το άρθρο 2)

1. Εννοείται ασφαλώς και η ειδική διάταξη του Συντάγματος. Χαρακτηριστικές είναι οι περιπτώσεις και

άρθρων 103 παρ. 4 και 18 παρ. 5 Συντ. Χαρακτηριστικές περιπτώσεις κοινών νόμων, οι οποίοι αναθέτουν διαφορές ουσίας στο Συμβούλιο της Επικρατείας, σύμφωνα με το άρθρο 95 παρ. 3 Συντ. είναι όλες οι περιπτώσεις που στον υπαλληλικό κώδικα προβλέπεται η άσκηση υπαλληλικής προσφυγής (40 §§ 1, 5, 93, 103, 119, 121, 124, 153-156 ΥΚ). Η διάταξη ήταν απαραίτητη, διότι διαφορετικά μέσω του άρθρου 285 παρ. 1 ΚΔΔ όλες οι διοικητικές διαφορές ουσίας που με κοινό νόμο έχουν υπαχθεί στο ΣΤΕ θα επέστρεφαν στα τδδ.

2. Στον όρο "διοικητικά δικαστήρια" περιλαμβάνονται συνεπώς και το Συμβούλιο της Επικρατείας και το Ελεγκτικό Συνέδριο.

Άρθρο 3
(Ακολουθεί το άρθρο 3)

1. Το αντίστοιχο καταργηθέν άρθρο είναι αυτό του άρθρου 2 ΚΦΔ, το οποίο τηρούσε επιφύλαξη σχετικά με το άρθρο 120 ΚΦΔ, το οποίο αντιστοιχεί στο άρθρο 5 ΚΔΔ. Η επιφύλαξη σχετικά με το άρθρο 5 ΚΔΔ σημαίνει ότι αν το παρεμπίπτον ζήτημα που ανήκει στην πολιτική δικαιοδοσία έχει ήδη κριθεί από το πολιτικό δικαστήριο με απόφαση του τελευταίου ισχύουσα erga omnes, τότε το διοικητικό δικαστήριο δεν έχει κανένα περιθώριο αυτοτελούς κρίσεως αλλά οφείλει να την ακολουθήσει δεσμευόμενο από αυτή κατά τη διαμόρφωση του δικανικού του συλλογισμού.

2. Ως παρεμπίπτον θα πρέπει να νοηθεί κάθε ζήτημα το οποίο μπορεί να επηρεάσει την πορεία της δίκης και κατ' επέκταση το αποτέλεσμα της. Η παρεμπίπτουσα κρίση δεν εξοπλίζεται με δύναμη δεδικασμένου, γι' αυτό και η διάταξη δεν αντιτίθεται στο άρθρο 93 Συντ. Ratio της διατάξεως είναι η οικονομία της δίκης και η ταχύτητα κατά την απονομή της δικαιοσύνης, αφού αν δεν υπήρχε η ρύθμιση το διοικητικό δικαστήριο θα έπρεπε να αναβάλει την εκδίκαση της υποθέσεως μέχρι να αποφανθεί επί αυτής το αρμόδιο πολιτικό δικαστήριο.

Η παρεμπίπτουσα κρίση έχει πάντοτε ισχύ, αποκλειστικά και μόνο inter partes για την συγκεκριμένη διαφορά που κρίθηκε.

Πιστεύω πως μέσω του άρθρου 286 ΚΔΔ καταργούνται και όλες οι ειδικές διατάξεις που αποκλείουν την παρεμπίπτουσα κρίση διοικητικών δικαστηρίων επί ζητημάτων αστικού δικαίου.

3. A contrario θα πρέπει μάλλον να συναχθεί ότι ο παρεμπίπτον έλεγχος τδδ σε συνταξιοδοτικά ζητήματα που ανήκουν στην δικαιοδοσία του Ελεγκτικού Συνεδρίου δεν είναι επιτρεπτός, δεδομένου μάλιστα ότι υφίσταται αντίστοιχη νομολογία των τδδ (ΤΔΠρθες/κης 3234/98, ΔΔ 98, 1147). Αντίθετα επιχείρημα από το άρθρο 5 παρ. 2 ΚΔΔ θα πρέπει να μας οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι η διάταξη ισχύει και για ζητήματα της δικαιοδοσίας των ποινικών δικαστηρίων.

4. Η διάταξη δεν φαίνεται εκ πρώτης όψεως να χορηγεί στον διοικητικό δικαστή διακριτική ευχέρεια, προκειμένου ο τελευταίος να επιλέξει μεταξύ των δύο δυνατοτήτων, διότι τα στοιχεία του πραγματικού των περιπτώσεων (α) και (β) είναι διαφορετικά. Έτσι αν από το παρεμπίπτον ζήτημα εξαρτάται η επίλυση της διοικητικής διαφοράς, δίχως το παρεμπίπτον αυτό ζήτημα να πρόκειται να κριθεί με δύναμη δεδικασμένου σε δίκη η οποία εκκρεμεί στο κατά δικαιοδοσία αρμόδιο δικαστήριο η πρόοδος της δίκης δεν μπορεί να ανασταλεί κατ' εφαρμογή της περιπτώσεως (β), διότι δεν συντρέχουν τα στοιχεία του πραγματικού της. Ο διοικητικός δικαστής είναι υποχρεωμένος να εφαρμόσει στην περίπτωση αυτή το εδάφιο (α) και να κρίνει παρεμπίπτόντως ζήτημα της δικαιοδοσίας των πολιτικών δικαστηρίων. Υπό αυτή την οπτική γωνία στον διοικητικό δικαστή όχι μόνο "επιτρέπεται" αλλά και "επιβάλλεται" να δικάσει την υπόθεση κατ' εφαρμογή της περιπτώσεως (α), όταν συντρέχουν τα στοιχεία του πραγματικού της.

Ενδεχομένως εντούτοις το διοικητικό δικαστήριο μπορεί να καταλήξει εμμέσως στο αποτέλεσμα στο οποίο οδηγεί η εφαρμογή της περιπτώσεως (β) του άρθρου 3, εφαρμόζοντας το άρθρο 135 παρ. 3, σύμφωνα με το οποίο "το δικαστήριο αν συντρέχει σοβαρός λόγος μπορεί, ύστερα από αίτηση του διαδίκου ή και αυτεπαγγέλτως, να αναβάλει τη συζήτηση". Βέβαια η αναβολή (ή οι διαδοχικές αναβολές) δεν οδηγούν κατ' ανάγκη σε αναστολή της προόδου της δίκης μέχρι εκδόσεως τελεσιδίκου αποφάσεως από το κατά δικαιοδοσία αρμόδιο δικαστήριο. Τούτο είναι εντούτοις δυνατόν μέσω καταλλήλου χειρισμού της δικονομικής δυνατότητας του άρθρου 135 παρ. 3 ΚΔΔ, δηλαδή μέσω μακρών (ή / και διαδοχικών) αναβολών της συζητήσεως.

Πάντως δικαστική διακριτική ευχέρεια υφίσταται προκειμένου να επιλεχθεί η εφαρμογή είτε δυνατότητας του άρθρου 3 περ. α' είτε της δυνατότητας του άρθρου 135 παρ. 3 (εφόσον βέβαια συντρέχουν τα στοιχεία του πραγματικού της τελευταίας αυτής διατάξεως, και ιδίως ο "σπουδαίος λόγος") και όχι προκειμένου να εφαρμοστεί η περίπτωση (α) αντί της περιπτώσεως (β), εφόσον δεν συντρέχουν τα στοιχεία του πραγματικού της τελευταίας.

Αντιθέτως διαφορετικά θα πρέπει να αντιμετωπισθεί το ζήτημα, στην περίπτωση που συντρέχουν ταυτοχρόνως τα στοιχεία του πραγματικού των περιπτώσεων (α) και (β), ή με πιο δόκιμη διατύπωση, στην περίπτωση που οι διατάξεις των εδαφίων (α) και (β) του 3 συρρέουν.

Τέτοια περίπτωση συρροής των διατάξεων των περιπτώσεων (α) και (β) του άρθρου 3 ΚΔΔ, θα έχουμε ουσιαστικά κάθε φορά που συντρέχουν τα στοιχεία του πραγματικού της περιπτώσεως (β), αφού τότε κατά μείζονα λόγο, θα συντρέχουν και τα στοιχεία του πραγματικού της περιπτώσεως (α). Κι αυτό γιατί η περίπτωση (β) εμπεριέχει όλα τα στοιχεία του πραγματικού της περιπτώσεως (α) και ορισμένα ακόμη. Στην περίπτωση λοιπόν της συρροής, η λέξη "επιτρέπεται" στην πρώτη πρόταση του άρθρου 3, σε

συνδυασμό με την ratio της περιπτώσεως (α) (αρχές της οικονομίας της δίκης και της ταχείας και αποτελεσματικής παροχής δικαστικής προστασίας) λειτουργούν ως επιχείρημα που οδηγεί στο ακόλουθο συμπέρασμα : Ο διοικητικός δικαστής έχει την δυνατότητα να δικάσει υπόθεση κατ' εφαρμογή του άρθρου 3 παρ. 1 (α) και να μην αναστείλει την πρόοδο της διοικητικής δίκης, παρόλο που παρεμπιπτόντα ζητήματα πρόκειται να κριθούν με δύναμη δεδικασμένου σε δίκη η οποία εκκρεμεί στο κατά δικαιοδοσία αρμόδιο δικαστήριο και δεν υφίσταται άμεσος κίνδυνος για τα συμφέροντα των διαδίκων. Με άλλα λόγια, σε περίπτωση συρροής των δικονομικών δυνατοτήτων των περιπτώσεως (α) και (β) του άρθρου 3 ΚΔΔ οι διοικητικός δικαστής έχει ευχέρεια επιλογής μεταξύ των δύο αυτών δυνατοτήτων. Θα προσέθετα δε ότι εφόσον συντρέχουν και οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 135 παρ. 3 ΚΔΔ ο διοικητικός δικαστής έχει ευχέρεια επιλογής μεταξύ και των τριών αυτών δικονομικών δυνατοτήτων. Το ποιά από τις τρεις δυνατότητες θα επιλέξει συνιστά ζήτημα ορθής σταθμίσεως των συγκρουόμενων αρχών που συνιστούν την ratio των τριών διατάξεων. Σύμφωνα με το άρθρο 20 παρ. 1 Συντ. ερμηνεία του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (αλλά και κάθε Κώδικα Δικονομίας, ή συστήματος δικονομικών διατάξεων ή ακόμα και μεμονωμένων ρυθμίσεων που φαίνεται να χορηγούν ευχέρειες στους δικαστές) νομίζω πως επιβάλλει την ακόλουθη προσέγγιση. Η διακριτική ευχέρεια του δικαστή προς επιλογή μεταξύ των διαφόρων δικονομικών δυνατοτήτων δεν είναι απολύτως ανέλεγκτη. Η δικαστική απόφαση διακριτικής ευχέρειας θα πρέπει να ελέγχεται τόσο ως προς την καλή χρήση της ευχέρειας αυτής όσο και ως προς την τήρηση των άκρων ορίων της, κατ' αναλογία των ισχυόντων σχετικά με τις διοικητικές πράξεις. Όμως η δογματική βάση μιας τέτοιας αναλογίας δεν έχει ακόμη μελετηθεί, ούτε στο ελληνικό αλλά ούτε και στο ευρωπαϊκό διοικητικό δικονομικό δίκαιο.

5. Άρα, a contrario, εφόσον υπάρχει άμεσος κίνδυνος για τα συμφέροντα των διαδίκων, αποκλείεται η εφαρμογή της περιπτώσεως (β) και εφαρμόζεται αυτομάτως η περίπτωση (α), κατ' αποκλεισμό μάλιστα και της δυνατότητας εφαρμογής του άρθρου 135 παρ. 3 ΚΔΔ. Κι αυτό γιατί όχι μόνο δεν συντρέχει σπουδαίος λόγος αναβολής, αλλά αντιθέτως συντρέχει σπουδαίος λόγος συζητήσεως της υποθέσεως.

6. Ως προς την πολιτική δίκη, το ποιές αποφάσεις δημιουργούν δεδικασμένο, προσδιορίζεται στα άρθρα 321 ΚΠολΔ. Η διατύπωση της διατάξεως ("πρόκειται να κριθούν") και η αντίληψη της εννοίας της "δίκης" με τρόπο ευρύ, ως εννόμου σχέσεως που καταλαμβάνει ενδεχομένως περισσότερους βαθμούς, οδηγεί στο συμπέρασμα, ότι για την εφαρμογή της διατάξεως δεν είναι αναγκαίο το παρεμπιπτόν ζήτημα να εκκρεμεί ήδη σε τελευταίο βαθμό (λ.χ. στο εφετείο).

Ακόμα και αν το ζήτημα εκκρεμεί σε πρώτο βαθμό στο πολιτικό δικαστήριο "πρόκειται να κριθεί" τελικά με δύναμη δεδικασμένου, είτε στον δεύτερο βαθμό της (μιας ενιαίας) εννόμου σχέσεως της δίκης, είτε δια παραίτησεως από ένδικο μέσα, είτε δια της παρόδου απράκτου της προθεσμίας ασκήσεώς τους.

7. Τα υποκειμενικά και αντικειμενικά όρια του δεδικασμένου προσδιορίζονται στα άρθρα 321-334, όσον αφορά την πολιτική δίκη. Άρα το παρεμπιπτόν για την διοικητική δίκη ζήτημα μπορεί να κρίνεται ως παρεμπιπτόν και στο πλαίσιο της πολιτικής δίκης. Κι αυτό γιατί κατά το άρθρο 331 ΚΠολΔ, το δεδικασμένο εκτείνεται και στα ζητήματα που κρίθηκαν παρεμπιπτόντως στην πολιτική δίκη, αν το δικαστήριο ήταν καθ' όλη αρμόδιο να αποφασίσει γι' αυτά τα ζητήματα .

8. Ο Κώδικας αφήνει βέβαια ανοιχτά όλα τα μεγάλα προβλήματα διακρίσεως μεταξύ της δικαιοδοσίας των πολιτικών και των διοικητικών δικαστηρίων. Τα πράγματα δεν θα μπορούσαν άλλωστε να είναι διαφορετικά αφού δεν ανήκει στον νομοθέτη αλλά κυρίως στην επιστήμη η συστηματική αυτή εργασία που θα καταστήσει διαυγέστερα τα κριτήρια προσδιορισμού της έννοιας της διοικητικής διαφοράς και κατ' επέκταση σαφέστερα τα όρια διακρίσεως μεταξύ των δύο δικαιοδοσιών.

Έτσι ο ερμηνευτής και εφαρμοστής του δικαίου θα πρέπει σε όλα τα οριακά ζητήματα να αναχθεί στα πορίσματα της νομολογίας και της επιστήμης. Ζητήματα ανακύπτουν, ως γνωστόν, σχετικά με διαφορές που αφορούν την περιουσία του Δημοσίου (εκποίηση ιδιωτικής περιουσίας του Δημοσίου - Πράξεις παραχωρήσεως ιδιαιτέρων δικαιωμάτων - πρωτόκολλο διοικητικής αποβολής και αποζημιώσεως) , διαφορές που χαρακτηρίζονται εν γένει ως "χρηματικές". (Διαφορές αδικαιολογήτου πλουτισμού - Ευθύνη του Δημοσίου από αυτοκινητιστικά ατυχήματα - Πράξεις που εκδίδονται κατά την διαδικασία του ΚΕΔΕ) καθώς και διοικητικές διαφορές συνδεδεμένες άμεσα με σχέσεις ιδιωτικού δικαίου (λ.χ. σχέσεις του ΟΓΑ με πρόσωπα άμεσα ή έμμεσα ασφαλισμένα σε αυτόν ή σχέσεις πηγάζουσες από πράξεις οι οποίες αφορούν την προσωπική κατάσταση των διοικουμένων) .

Άρθρο 4

(Ακολουθεί το άρθρο 4)

1. Η διατύπωση της νέας διατάξεως αφίσταται ελαφρώς τόσο της καταργηθείσης διατάξεως του άρθρου 5 ΚΦΔ όσο και του άρθρου 12 ΚΠολΔ θα πρέπει να επισημανθούν οι ακόλουθες - ερμηνευτικά σημαντικές-διαφορές.

Έναντι του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας :

α) Κατά το άρθρο 12 ΚΠολΔ, υπάρχουν δύο "μόνο" βαθμοί δικαιοδοσίας. Η λέξη "μόνο" λείπει από το άρθρο 4 ΚΔΔ. Το στερητικό "μόνο" του ΚΠολΔ έχει τον σκοπό να αποκλείσει τον χαρακτηρισμό του Αρείου Πάγου ως δικαστηρίου τρίτου βαθμού δικαιοδοσίας, αφού ως ακυρωτικό δικαστήριο δικάζει αποκλειστικά και μόνο ελέγχοντας την απόφαση από νομική σκοπιά, ενώ ως αναιρετικό δικαστήριο, δικάζει μέσω του αρμοδίου τμήματός του τις αναιρέσεις κατά των προσβαλλομένων αποφάσεων.

Παρόλο που η λέξη "μόνο" δεν υπάρχει στο άρθρο 4 ΚΔΔ, εντούτοις είναι προφανές ότι ο Κώδικας αναφέρεται αποκλειστικά και μόνο στην δικαιοδοσία των τδδ, μη εισερχόμενος διόλου στο ζήτημα του χαρακτηρισμού του ΣΤΕ ως δικαστηρίου τρίτου βαθμού δικαιοδοσίας. Άλλωστε τούτος ο χαρακτηρισμός θα πρέπει να αποκλειστεί, για τους ίδιους ακριβώς λόγους που αποκλείεται ο αντίστοιχος χαρακτηρισμός του Αρείου Πάγου.

β) Η επιφύλαξη του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, "αν από τον Κώδικα δεν ορίζεται διαφορετικά", δεν υπάρχει στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Κι εδώ όμως δεν υπάρχει λόγος διαφορετικής νομικής προσεγγίσεως. Και στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας ορίζεται διαφορετικά (λ.χ. στις περιπτώσεις των μικροδιαφορών του άρθρου 512 και των ασφαλιστικών μέτρων του άρθρου 699) , όταν δε συμβαίνει αυτό το άρθρο 12 παρ. 1 απλώς δεν ισχύει.

γ) Κατά το άρθρο 12 παρ. 1 ΚΠολΔ το πολιτικό δικαστήριο ελέγχει την τήρηση των δύο βαθμών δικαιοδοσίας και αυτεπαγγέλτως. Τούτο σημαίνει ότι κατά τον ΚΠολΔ ο κανόνας είναι δημοσίας τάξεως και η ακυρότητα επέρχεται δίχως τη συνδρομή του στοιχείου της βλάβης . Το γεγονός ότι το στοιχείο αυτό απαλείφθηκε στον ΚΔΔ, ενώ προεβλέπετο ρητώς στο άρθρο 5 παρ. 1 ΚΦΔ, οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η παράλειψη είναι σκόπιμη. Κατά συνέπεια το διαδικαστικό αυτό σφάλμα δεν ελέγχεται αυτεπαγγέλτως αλλά μόνο ύστερα από πρόταση διαδίκου. Νομίζω εντούτοις ότι η ακυρότητα επέρχεται και κατά τον ΚΔΔ αυτεπαγγέλτως και όχι ύστερα από αίτηση διαδίκου και εφόσον προκάλεσε σ' αυτόν βλάβη. Επέρχεται δηλαδή η ακυρότητα σε περίπτωση παραβάσεως του άρθρου 5 παρ. 1 ΚΔΔ κατ' εφαρμογή της περιπτώσεως (α') και όχι της περιπτώσεως (β') του άρθρου 62 παρ. 2 διότι η συγκεκριμένη παράβαση θα πρέπει να θεωρηθεί ως παράβαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας ή, κατ' άλλη προσέγγιση, ως σύνολο διαδικαστικών πράξεων προερχομένων από αναρμόδιο όργανο.

Έναντι του Κώδικα Φορολογικής Δικονομίας :

Υφίστανται οι υπό (β) και (γ) διαφορές ακριβώς, όπως έναντι του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, με τα ίδια ακριβώς ερμηνευτικά αποτελέσματα.

2. Ορίζεται διαφορετικά λ.χ. στην περίπτωση των διαφορών από διοικητικές συμβάσεις (Άρθρο 6 παρ. 2 (α) ΚΔΔ) καθώς και στην περίπτωση της προσωρινής δικαστικής προστασίας κατά τα διαλαμβανόμενα στα άρθρα 200 επ.

3. Παρόλο που δεν υφίσταται πρόβλεψη για αυτεπάγγελτο έλεγχο της τηρήσεως του άρθρου 4 ΚΔΔ, η διάταξη θα πρέπει να θεωρηθεί *jus cogens*. Τούτο σημαίνει τυχόν συμφωνία των διαδίκων για υπερβίασεως βαθμού δικαιοδοσίας, θα πρέπει να θεωρηθεί άκυρη. Η αρχή αυτή της μη υπερβίασεως βαθμού δικαιοδοσίας θα πρέπει να θεωρηθεί ότι δεν θίγεται σε περίπτωση επιτηρητής διαιτητικής συμφωνίας με την οποία διοικητική διαφορά εισάγεται απευθείας σε δευτεροβάθμιο δικαστήριο, προκειμένου το τελευταίο να αποφανθεί ως διαιτητής . Κι αυτό γιατί στην τελευταία αυτή περίπτωση το δικαστήριο δικάζει αποκλειστικά και μόνο ως "διαιτητής", αντλώντας εξουσία από την διαιτητική σύμβαση .

4. Η διάταξη διαφοροποιείται έναντι αυτής του άρθρου 12 παρ. 2 ΚΠολΔ, σύμφωνα με την οποία "αυτοτελής αίτηση" γενικώς και όχι μόνο "εισαγωγή υποθέσεως" δεν επιτρέπεται απευθείας στον δεύτερο βαθμό. Έτσι το άρθρο 4 παρ. 2 ΚΔΔ δεν έχει εξαιρέσεις (εκτός ίσως από αυτή της διαιτητικής συμφωνίας, η οποία μάλιστα δεν συνιστά γνήσια εξαίρεση). Αντίθετα ο ΚΠολΔ έχει εξαιρέσεις (λ.χ. στην περίπτωση της παρεμβάσεως των άρθρων 79,80 και της τριτανακοπής του άρθρου 587) . Έτσι η ευρύτερη διατύπωση του άρθρου 12 παρ. 2 ΚΠολΔ οδηγεί και στην - δικαιολογημένη - επιφύλαξη νόμου, η οποία δεν υφίσταται στην περίπτωση του άρθρου 4 παρ. 2 ΚΔΔ.

Άρθρο 5
(Ακολουθεί το άρθρο 5)

1. Η διατύπωση είναι ανάλογη - και μάλλον επιτυχέστερη - αυτής του άρθρου 120 παρ. 1 ΚΦΔ. Οι σχετικές με το δεδικασμένο διατάξεις είναι κατά βάση οι ακόλουθες :

α) Ως προς τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια το άρθρο 5 παρ. 1 θα πρέπει να διαβαστεί σε συνδυασμό προς το άρθρο 197 ΚΔΔ.

β) Ως προς το ΣΤΕ εφαρμοστέα είναι η διάταξη του άρθρου 50 π.δ. 18/89- ελλειπουσών όμως σχετικών διατάξεων ως προς τις λεπτομέρειες στο π.δ. 18/89 θα πρέπει να θεωρήσουμε ότι συμπληρωματικά εφαρμόζονται και ορισμένες διατάξεις του ΚΠολΔ, όπως αυτές των άρθρων 330,331.

γ) Ως προς το Ελεγκτικό Συνέδριο ισχύουν οι διατάξεις των άρθρων 91-94 π.δ. 1225/1981.

Σύμφωνα με την νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας , αν το διοικητικό δικαστήριο που δικάζει την διοικητική διαφορά δεχθεί την ύπαρξη δεδικασμένου που το δεσμεύει, από απόφαση άλλου διοικητικού δικαστηρίου, το οποίο δίκασε την ίδια διαφορά, οφείλει για να είναι πλήρης και επαρκής η αιτιολογία της αποφάσεώς του, να παραθέσει σε αυτήν το περιεχόμενο της άλλης αποφάσεως, ώστε να προκύπτει από την παράθεση αυτή η συνδρομή των προϋποθέσεων του δεδικασμένου, κατ' άρθρο 197 ΚΔΔ, οι οποίες ανάγονται στους διαδίκους και την διαφορά, και να είναι δυνατόν να ελεγχθεί η ορθότητα της κρίσεως του τδδ κατά τον αναίρετικό έλεγχο.

2. Το τμήμα αυτό της διατάξεως διαφοροποιείται σε τρία βασικά σημεία έναντι του αντίστοιχου καταργηθέντος άρθρου 120 παρ. 2 ΚΦΔ. Ορθώς τίθεται το άρθρο αυτό στο κεφάλαιο για την "δικαιοδοσία" και όχι στο Κεφάλαιο για το "δεδικασμένο" (όπως στον ΚΦορΔ), αφού όπως τονίζεται και στην Εισηγητική Έκθεση, αναφέρεται σε δεσμεύσεις του δικαστηρίου κατά την άσκηση της δικαιοδοτικής αρμοδιότητάς του.

Οι διαφοροποιήσεις έναντι του άρθρου 120 παρ. 2 ΚΦΔ είναι οι ακόλουθες:

α) Οι αποφάσεις των πολιτικών δικαστηρίων που δεσμεύουν τα διοικητικά είναι όλες όσες "ισχύουν έναντι όλων", χωρίς να απαιτείται πλέον όπως στον ΚΦΔ και "να εκδίδονται για υποθέσεις στις οποίες πρέπει να αναζητείται για λόγους δημοσίου συμφέροντος η αλήθεια".

Η παράλειψη είναι ορθή διότι πρακτικώς η διατύπωση του ΚΦΔ δεν είχε νόημα, αφού όλες οι αποφάσεις που ισχύαν erga omnes εκδίδοντας "για υποθέσεις στις οποίες αναζητείται για λόγους δημοσίου συμφέροντος η αλήθεια".

Πρόκειται σε κάθε περίπτωση ιδίως για τις υποθέσεις των άρθρων 613 και 618 ΚΠολΔ, που αφορούν το γάμο, το διαζύγιο και τις σχέσεις γονέων και τέκνων, η δε ερμηνευτική προσέγγιση και η κανονιστική εμβέλεια του άρθρου 5 παρ. 2 ΚΔΔ δεν πρόκειται να διαφοροποιηθεί στο σημείο αυτό σε τίποτα έναντι του άρθρου 120 παρ. 2 ΚΦΔ.

β) Σύμφωνα με το καταργηθέν άρθρο 120 παρ. 2 ΚΦΔ οι erga omnes ισχύουσες αποφάσεις πολιτικών δικαστηρίων δέσμευαν τα διοικητικά μόνο υπό την προϋπόθεση ότι "οι συνέπειες της απόφασης έναντι του Δημοσίου δεν ανατράπηκαν με την άσκηση των ενδίκων βοηθημάτων που παρέχονται σ' αυτό από την πολιτική δικονομία". Η επιφύλαξη δεν υπάρχει στο άρθρο 5 παρ. 2 ΚΔΔ θα πρέπει εντούτοις να θεωρήσουμε ότι ισχύει και γιατί είναι τελολογικώς ορθή, και γιατί όταν οι συνέπειες της απόφασης έχουν ανατραπεί έναντι του Δημοσίου, η απόφαση παύει πλέον να ισχύει erga omnes.

γ) Σύμφωνα με το καταργηθέν επίσης εδάφιο β' του άρθρου 120 παρ. 2 ΚΦΔ, στις λοιπές περιπτώσεις για τις οποίες έχει εκδοθεί απόφαση του αρμοδίου καθ' ύλην πολιτικού δικαστηρίου (μη ισχύουσα erga omnes (ο δικαστής των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων έχει την εξουσία να κρίνει αντίθετα αιτιολογώντας ειδικά την κρίση αυτή)". Τούτο το εδάφιο απαλείφθηκε πλήρως στο άρθρο 5 παρ. 2 ΚΔΔ. Τίθεται το ερώτημα, αν και κατά πόσον εντούτοις η ρύθμιση εξακολουθεί να ισχύει. Νομίζω ότι η απάντηση πρέπει να είναι καταφατική. Ως προς την δυνατότητα διαφορετικής κρίσεως του διοικητικού δικαστή, στις περιπτώσεις που ο τελευταίος δεν δεσμεύεται από erga omnes απόφαση πολιτικού δικαστηρίου, τούτη συνάγεται ούτως ή άλλως ερμηνευτικώς με a contrario ερμηνεία του άρθρου 5 παρ. 2 ΚΔΔ. Αλλά και η υποχρέωση αιτιολογίας της διαφορετικής αυτής κρίσεως, νομίζω ότι επίσης συνάγεται από το άρθρο 39 παρ. 1 ΚΔΔ, αφού διαφορετικά η δικαστική απόφαση του τδδ, δεν θα πρέπει να θεωρηθεί ως ειδικώς και εμπεριστατωμένης αιτιολογημένη.

3. Η διάταξη διαφοροποιείται έναντι του άρθρου 120 παρ. 3 ΚΦΔ στο σημείο αυτό, ως προς το ότι δεν δεσμεύουν πλέον οι αποφάσεις των ποινικών δικαστηρίων τα διοικητικά δικαστήρια ως προς τις ποινές που επιβλήθηκαν, αλλά μόνο ως προς την ενοχή του δράστη.

Το διοικητικό δικαστήριο, εξακολουθεί συνεπώς, όπως και υπό το προϊσχύσαν καθεστώς να μην δεσμεύεται από την αθωωτική απόφαση ποινικού δικαστηρίου, οφείλει εντούτοις να εκτιμήσει το περιεχόμενό της (ΣΤΕ 3563/94). Τούτη η υποχρέωση εκτιμήσεως νομίζουμε ότι θα πρέπει για λόγους ίσης αντιμετώπισης με τις αμετάκλητες καταδικαστικές αποφάσεις να φθάνει μέχρι του σημείου της παραθέσεως ειδικής αιτιολογίας κατ' άρθρο 39 παρ. 1 ΚΔΔ έναντι της διαφορετικής αθωωτικής κρίσεως του ποινικού δικαστηρίου.

Ως προς την δεσμεύουσα καταδικαστική απόφαση, θα πρέπει να τονισθεί ότι θα πρέπει να είναι αμετάκλητη και όχι απλώς τελεσίδικη, η δε δέσμευση του διοικητικού δικαστηρίου εκτείνεται σε όλη την έκταση που εκτείνεται και το δεδικασμένο της απόφασης του ποινικού δικαστηρίου. Τούτο το δεδικασμένο καταλαμβάνει όλα (αλλά και μόνο αυτά) τα πραγματικά περιστατικά τα οποία συγκροτούν την αντικειμενική υπόσταση του τιμωρηθέντος εγκλήματος.

4. Τίθεται σοβαρό και ενδιαφέρον ερμηνευτικό ζήτημα ως προς το κατά πόσον η διάταξη μπορεί να ισχύσει και για αποφάσεις αλλοδαπών διοικητικών δικαστηρίων, και αν ναι σε ποιά έκταση και υπό ποιές προϋποθέσεις.

Τον μίτο για τη διερεύνηση του ζητήματος, που απαιτεί αυτοτελή μελέτη, προσφέρει νομίζω το ίδιο το άρθρο 323 ΚΠολΔ, στο οποίο παραπέμπει το άρθρο 5 παρ. 3 ΚΔΔ, και το οποίο ισχύει υπό την επιφύλαξη των όσων ορίζουν οι διεθνείς συμβάσεις, οι οποίες συνεπώς υπερισχύουν τόσο του άρθρου 323 ΚΠολΔ, όσο και του άρθρου 5 παρ. 3 ΚΔΔ. Τέτοια σύμβαση είναι και η Σύμβαση των Βρυξελλών η οποία εξαιρεί από τον κανόνα της αναγνωρίσεως αλλοδαπών αποφάσεων, ποινικές φορολογικές, τελωνειακές και διοικητικές υποθέσεις καθώς και, μεταξύ άλλων, υποθέσεις που αφορούν την κοινωνική ασφάλιση και την διαίτησία, εφόσον αυτές αποτελούν το κύριο αντικείμενο της δίκης.

Κατά συνέπεια όταν το αλλοδαπό διοικητικό δικαστήριο δικάζει διοικητική υπόθεση, πράγμα το οποίο θα

συμβαίνει στην συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων, δεν θα εφαρμοστεί ούτε το άρθρο 323 ΚΠολΔ, ούτε το άρθρο 5 παρ. 3 ΚΔΔ.

Αντιθέτως όταν το αλλοδαπό διοικητικό δικαστήριο συμβεί να δικάσει - παραδεκτώς κατά την δικονομία του - αστική ή εμπορική υπόθεση, τότε η απόφαση αυτή αναγνωρίζεται και στην Ελλάδα μέσω του άρθρου 1 της Συμβάσεως των Βρυξελλών.

5. Η διάταξη είναι νέα. Απαιτείται προς εφαρμογή της η σωρευτική συνδρομή και των πέντε προϋποθέσεων του άρθρου 323 ΚΠολΔ, ισχύει δε υπό την επιφύλαξη των ορισμών των σχετικών διεθνών συμβάσεων.

Ως προς τις πέντε προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 323 ΚΠολΔ (Δεδικασμένο κατά το δίκαιο του τόπου εκδόσεως της αλλοδαπής αποφάσεως - Δικαιοδοσία του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση - Μη στέρηση του δικαιώματος υπερασπίσεως - Ανυπαρξία αντίθετης αποφάσεως ελληνικού δικαστηρίου - Μη αντίθετη στην ελληνική δημόσια τάξη και τα χρηστά ήθη -) υφίστανται όλα τα ερμηνευτικά προβλήματα που έχουν ανακύψει στο πλαίσιο εφαρμογής του ΚΠολΔ, θα πρέπει δε να αντιμετωπισθούν κατά ανάλογο τρόπο.

6. Άρα σχετική παράλειψη του δικαστηρίου έχει ως συνέπεια την απόλυτη ακυρότητα της αποφάσεώς του, δίχως να χρειάζεται να συντρέξει δικονομική βλάβη διαδίκου, κατ' εφαρμογή του άρθρου 62 (2) περ. α'.
